

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO
postmottak@kd.dep.no

Høring - Forslag om endringer i forskrift om opptak til høyere utdanning

Utdanningsforbundet viser til Kunnskapsdepartementets høringsnotat av 3. oktober 2014 med forslag om karakteren 4 i matematikk som krav for opptak til grunnskolelærerutdanningene og lektorutdanningen. Høringsfristen er satt til 17. november 2014.

Utdanningsforbundet er sterkt kritisk til at Kunnskapsdepartementet – nok en gang – sender en sak på høring med kortest mulig høringsfrist. I denne saken er det ekstra uforståelig ettersom den foreslåtte endringen ikke er tenkt innført før studieåret 2016/2017. Korte høringsfrister innebærer at høringsinstansene i liten grad vil kunne behandle viktige endringsforslag til lov og forskrift på en forsvarlig måte. Utdanningsforbundet vil derfor sterkt oppfordre departementet til å gjennomføre fremtidige høringer med en høringsfrist på tre måneder.

Konklusjon:

Utdanningsforbundet støtter ikke departementets forslag om karakteren 4 i matematikk som krav for opptak til lærerutdanningene og lektorutdanningen.

Vi støtter heller ikke forslaget om kompensatoriske kurs for søkere som ikke har oppnådd karakteren fire i faget fra videregående opplæring.

Om forslagene

Allerede i Den politiske plattformen for Solberg-regjeringen ble det fastslått at regjeringen ville «kreve karakteren 4 eller bedre i norsk, matematikk og engelsk for opptak til lærerutdanningen». I strategidokumentet *Lærerløftet – På lag for kunnskapsskolen* – blir dette utdypet og underbygget. I første omgang er det bare opptakskravet i matematikk som blir skjerpet, fra karakteren 3 til 4. Her blir også forslaget til kompensatoriske forkurs i matematikk for søkere som ikke har oppnådd karakteren 4 i videregående opplæring, lansert.

I *Lærerløftet* begrunner departementet forslaget med at lærerutdanningen skal ha høyere faglige ambisjoner på vegne av studentene. Gode studenter vil også stille høye krav til institusjonene. Høye opptakskrav vil etter departementets vurdering bidra til å heve læreryrkets status, og forslaget vil bidra til mindre frafall blant studentene.

Karakterkravet er også ment å gjelde for lærerutdanninger der matematikk ikke er obligatorisk

eller for lærerstudenter som ikke har til hensikt å kvalifisere seg for undervisning i matematikk. Begrunnelsen er at man ikke bare blir en bedre matematikklærer gjennom dette opptakskravet, men at studenten også står bedre rustet generelt når man har en over gjennomsnittlig god karakter i matematikk.

Fordi det er naturlig å forvente en nedgang i søkertallet fordi rekrutteringsgrunnlaget blir mindre, følges forslaget om innskjerping av opptakravene av et annet forslag, et såkalt kompensatorisk tiltak. Regjeringen vil sette i verk et forkurs i matematikk for søkere som ikke har oppnådd karakteren 4 fra videregående opplæring.

Fullført forkurs skal gi kandidatene kompetanse tilsvarende karakteren 4 fra videregående skole. Forkurset må bestås gjennom avsluttende eksamen.

Ytterligere beskrivelse av slike kompensatoriske kurs gis ikke. I høringsbrevet sier departementet at de så snart som mulig vil komme tilbake til organisering og gjennomføring av slike kurs.

Vurdering

Bedre lærerstudenter

Utdanningsforbundet er enig i at lærerutdanningene skal ha høye faglige ambisjoner på vegne av studentene og at studentene bør kunne ha høye forventninger til utdanningsinstitusjonene. Det skal stilles høye krav til studenter som skal bli lærere i barnehage og skole.

Utdanningsforbundet har derfor tidligere støttet kravet om karakteren tre i matematikk og norsk fordi vi mener at et *minimum* av basiskunnskaper er nødvendige før studentene tar fatt på lærerstudiet. Det er også dokumentert at det er en sammenheng mellom den karakteren studentene kommer inn med og den de går ut av høyere utdanning med, selv om denne sammenhengen ikke er klar og entydig. Det er dessuten ikke sikkert at en *ytterligere* skjerpning av opptakskravet vil gi en tilsvarende god effekt på sluttkarakteren.

Snittkarakteren til søkerne til grunnskolelærerutdanningene ligger dessuten i dag litt over – ikke under – gjennomsnittskarakteren til studenter i høyere utdanning generelt

Utdanningsforbundet mener for øvrig at det er andre virkemidler enn innføring av karakteren fire i matematikk som best vil styrke lærerkompetansen, heve læreryrkets status, redusere frafallet og øke elevenes læringsutbytte i skolen. Ved å gjøre læreryrket mer attraktivt vil en også kunne mobilisere den betydelige reservestyrken av utdannede lærer som ikke jobber i skolen.

Det er selvsagt viktig at det er gode, motiverte studenter som søker seg til lærerutdanningene, men det er primært kvaliteten på det som foregår i lærerutdanningen – gjennom studiet – som er avgjørende for den kompetansen lærerne går ut i skolen med.

En bør også styrke utdanningsinstitusjonene sin mulighet til å tilby god, praksisnær og forskningsbasert lærerutdanning og til utvikling av studietilbudene.

Det er i dag mulig for studenter på GLU 5-10 å velge hvilke fag de vil fordype seg i. Mange framtidige lærere vil ikke undervise i matematikk i det hele tatt og forslaget vil kunne

utelukke mange potensielt dyktige lærere i andre fag. Vi mener at det ut fra departementets eget ambisjonsnivå hadde vært mer naturlig å vurdere å heve kravet til antall studiepoeng enn opptakskrav i ett enkelt fag. Det kunne styrket lærerstudentenes generelle kunnskapsnivå. Vi mener dessuten at det kan stilles spørsmål ved prioriteringen av høyere opptakskrav i matematikk framfor i norsk.

Rekruttering og frafall

På samme måte som antall kvalifiserte søkere gikk betydelig ned da opptakskravene til allmennlærerutdanningen ble gjort gjeldende i 2005, må en anta at en ytterligere innskjerping av opptakskravene vil innsnevre rekrutteringsgrunnlaget til lærerutdanningene dersom dette nye karakterkravet blir iverksatt. I *Lærerløftet* settes denne risikoen opp mot andre mulige konsekvenser som vil ha motsatt utfall. Fra både norsk og internasjonal forskning har vi funn som viser at hvor vanskelig et studium er å komme inn på vil påvirke frafallet, ved at frafallet er lavere i studier med høye opptakskrav.

Sammen med andre tiltak og satsinger i *Lærerløftet* forventes det at skolen blir en mer attraktiv arbeidsplass – som både tiltrekker seg, tar vare på og videreutvikler lærerne – og at dette vil demme opp for en midlertidig nedgang i søkertallet.

En ny rapport fra SSB som ble publisert i forrige uke, viser at Norge kommer til å mangle 38 000 lærere om ti år.

Utdanningsforbundet tviler på at de tiltakene som regjeringen håper skal trekke flere kandidater til lærerutdanningene og yrket, står i forhold til det alarmerende rekrutteringsbehovet som nå har avtegnet seg.

Kompensatoriske tiltak

I debatten som har fulgt presentasjonen av departementets forslag, har et slikt forkurs blitt sammenliknet med forkurset til ingeniørutdanningen. Dette er en haltende parallell fordi forkurset til ingeniørutdanningen er 1-årig og beregnet på de som ikke har tilstrekkelig teoretisk bakgrunn fra videregående skole, eller som ikke har de nødvendige eksamener i realfagene matematikk og fysikk.

Utdanningsforbundet stiller seg undrende til at et *bestått* kompensatorisk kurs av ukjent varighet skal kunne «gi kandidatene kompetanse tilsvarende karakteren 4 fra videregående skole». Vi forstår ikke at man kan komme forbi karakterkravet gjennom et forkurs i matematikk. Dagens ordning er at skal man forbedre en karakter, må man ta opp igjen faget på videregående skole. Vi oppfatter dette forslaget som en lettvent og overflatisk løsning og et tegn på manglende respekt for kravet til opplæring i videregående skole.

Utdanningsforbundet mener departementets forslag preges av enkle og lettventede løsninger av mer symbolsk karakter når forslaget ikke blir kombinert med de nødvendige strukturelle grepene.

Med vennlig hilsen

Torbjørn Ryssevik
Seksjonsleder

Einar Ove Standal
Seniorrådgiver